

A város peremén — a kultúra peremén?!

A művelődés otthonai

Gondolom, nem véletlenül született meg a célt is magában foglaló elnevezés: **művelődési otthon**. Az elnevezés mögött húzódó tartalmat azt hiszem nem kell fejtegetni. Am, be kell vallani, hogy az utóbbi 10–15 esztendőben bekövetkezett óriási változásokat, az életszínvonal emelkedését, a megnőtt társadalmi igényeket nem követte a művelődési intézmények és a környezet fejlődése. A kulturális nevelőmunka egészében is, összetevőiben is elmarad a ma támasztott társadalmi igényektől. Ennek a megállapításnak alátámasztására ismét szükséges néhány tény felsorakoztatni. Az öt csatlakozott városrész közül négyben működött művelődési ház (Gyálárétnak nincs ilyen intézménye). Ezek a művelődési intézmények a csatlakozás óta a November 7. Művelődési Központ hálózatában dolgoznak. A kultúrothonok a települések centrumában helyezkednek el, ugyan, de állapotuk annyira szegényes és korszerűtlen, hogy csak szükségmegoldásoknak tekinthetők. Két érdekesség: Kiskundorozsmán a művelődési otthon — mint jó néhány társa a környéken — egykor kocsmáépület volt. Dorozsmán ez a kapcsolat mai napig is szoros, hiszen a kocsmának és a kultúrothonnak közös a bejárata. (Ezt a tényt szomorú lenne jelképként felfognunk!) Vajon milyen irodalmi esetet lehet szervezni ott, ahol állandó aláfestő „zene” a részeket ordítózza, a borgózsó dínomdánom. A másik példa: az algyői művelődési házban az 1970-es nagy tiszai árvíz idején néhány család ideiglenes otthonra talált. Jórésztük azóta új házba költözött. Egy család azonban még mindig a művelődési otthonban lakik, s nincs is szándékukban elköltözni onnan. Ez a három helyiség három klub körülbelül 150 tagjának rendszeres művelődését, kulturális tevékenységét, együttléti gátolja. Úgy érzem, nem kell különösen bizonygatni, hogy az elhanyagolt környezet, a zavaró tényezők inkább taszító hatással, mint vonzóak, s nagymértékben gátjai az igényes tartalmi munkának. Ezen a téren sem lehet azonban mindent az objektív nehézségekre fogni. Mert ha a tápéi művelődési ház ifjúsági klubjának tagjai valóban otthonuknak éreznék az intézményt, akkor régen rendbe hozták volna a nagyon elhanyagolt udvart, melynek pocolyaiban a környék libái lubickolnak, s ahol néhány kiszáradt rózsát és széthullott pad emlékezik a szebb időkre. Az sem lehet például „anyagi kérdés”, hogy csupaszok a művelődési otthonok falai. Nemcsak néhány művészi reprodukció (a: 4 forint) tenné otthonosabbá, szebbé, de a különböző szak-

körök, műkedvelő csoportok produktumai, fotói is...

A régi, ma már „hőskorinak” számító művelődési formák — a mindent elsöprő és nagy tömegeket mozgató közös táncolások, a sok tagot számláló énekkarok, a műkedvelő színjátszó csoportok — igényelték a minél több embert befogadó, nagy termeket. Ezek a művelődési formák viszont napjainkban átalakulóban vannak. A differenciálódást, az új művelődési formák létrejöttét képtelenek követni a művelődési otthonok. Minél több kisebb, klubszerű helyiségre lenne szükség, hiszen ezek a kisebb közösségek összetartó ereje és egymástól elválasztó jellemzője, hogy körüknek, műveltségi szintjüknek, érdeklődésüknek megfelelő igény hozta létre őket. Az algyői művelődési otthon vezetője mesélte a tanulságos példát a fiatalok meglehetősen heterogén összetételére: a falusi és a környező tanyákon élő fiatalok azt szeretnék, ha népi zenekar muzsikálna a vasárnapi bálakon, a városban, az olajmezőn dolgozó ifjak egy tekintélyes része még a hagyományos tánczene híve, a város középiskolásai és a szakmunkástanulók viszont a beatzenére esküsznek. Három zenekar egyetlen bálon?!

Nem tagadhatjuk viszont azt sem, hogy minden nehézség ellenére szép sikerrel, figyelemre méltó eredményekkel dicsekedhetnek ezek a művelődési intézmények, és sok-sok megvalósításra váró ötletet tartogatnak tarsolyukban. Jó néhány olyan műkedvelő csoport, a hagyományokat őrző és újravirágztató együttes és nagyszerű kezdeményezés található, melyek külön méltatásokat igényelnek. Most csak találok néhányat, a nem is olyan kurtasorból: a tápéi népi táncosok, gyékényesek sikerei, a honismereti szakkör munkája; a szőregiek kezdeményezése, ahol főiskolai hallgatók segítik az ifjúsági klub munkáját; az algyői nyugdíjasok klubja és az ének-zene és tánccsoportjaik. A tervek gerincét még mindig a szombat-vasárnapi bálak jelentik, melyek egyrészt valóban reális igényt elégítenek ki, másrészt némileg szaporítják a sovány pénzügyi keretet. A művészeti nevelésre azonban alkalomszerűség és igénytelenség a jellemző. Egy-egy kampány láncszemként megrendezett irodalmi est, képzőművészeti kiállítás (ki-vétel talán Tápé) jelenti az ez irányú tevékenységet, a zenei kultúra pedig kimerül a nagyon hasznos és népszerű Röpülj Páva-körök működésében egyfelől, a disques-jockey-klubokban másfelől. Ennél jóval kedvezőbb képet mutat a műkedvelő csoportok és szakkörök munkája. (Szőregen az egyre inkább belelendülő ifjúsági

klub kivételével — mely elsősorban a nagyon lelkes munkát végző könyvtáros kezdeményezésének és munkájának eredménye — nincs más művelődési közösség.) Az elégedetlenség hangján kell szólnunk az intézmények és termelőüzemek kapcsolatairól is. Aláírással, pecséttel szentesített szerződések, megállapodások biztosítják ugyan e kapcsolatok létét, az aktív működés feladatait, a társadalmi vezetőségek munkája azonban pusztán formai. Főleg a folyamatos és tartós együttműködés hiányzik, hiszen a feladatok egyformák, az együttműködés szükségességének lényegét mindkét fél felismerte. A művelődési otthonok látogatóinak döntő százaléka fiatal. A város vezetői már az eddig eltelt néhány hónapban is több tízezer forinttal támogatták többek között az algyői és a szőregi ifjúsági klubok működését. Az ifjúsáspolitikai feladatok megoldása azonban nem korlátozódhat pusztán az ifjúsági klubok működésére, át kell hatnia a kultúrállodás, a művelődés minden területét. (Folytatjuk.)

Igaz mese történelemről

Hatalmasan hőmpölygő történelmi freskó helyett egyre több olyan filmsorozatot születik a szocialista országokban, amelyek a közel-múlt történelméről egy-egy kisebb közösség életének alakulásában mutatják meg Cseppben a tenger — mondhatnánk, de *Az árnyak déiben tűnnek el* című szovjet sorozat arról győzhet meg, e filmek legjobbjaiiban többről van szó.

Zeljonij Dol, a szibériai falucska lakói ugyanis a szocialista forradalomtól a szocializmus felépítéséig ugyanazokat a történelmi korszakokat és eseményeket éltek végig, mint bárki a Szovjetunióban. Minthogy a korokat és eseményeket ismerjük, mai szemmel is értjük és értékeljük, a filmalkotók tehetik, hogy a szereplők, az alakító emberek arcképét rajzolják fel minél teljesebben. És itt adódik az a bizonyos többlet. Hiszen az események és folyamatok lényegüket tekintve ugyanazok az egész hatalmas országban, a történelem módját és formáját azonban helyenként eltérővé teszik, hogy helyenként más és más emberek a szereplők, az alakítók. Az isten háta mögötti Zeljonij Dol — és sok más, világtól elzárt szibériai falu — kívül esik az események fő sodrán. Lassú itt a változás és nehezebb a változtatás. Erősebb a kötődés a régihez, megszokotthoz, virulnak és érinthetetlenek a helyi szokások. Sem a forradalmat, sem az ellenforradalmat nem sodorja tömegere a saját táborába, itt mindenki a maga embersége vagy hitványsága, személyes meggyőződése állt helyre. Az elszánt és elkötelezett emberek összecsapása ezért drámaibb, izgalmasabb küzdelem.

A hétrészes film igaz mese volt. Igaz, mert olyan árnyaltan rajzolt jellemelekkel ismertetett össze bennünket, akiket el kellett fogadnunk valodí, ott élt, hús-vér embereknek, és hihettük történetük minden részletét. A

Emlékezés a névadóra

Tegnap, pénteken délelőtt Tömörkény István születésének 107. évfordulóján ünnepséget rendeztek a róla elnevezett szegedi gimnázium és művészeti szakközépiskolában. Az ünnepségen dr. Diós József, az intézet igazgatója és a középiskola KISZ-titkára méltatta a névadó politikai, kulturális, művészeti örökségét, majd az ünnepségen fellépett az iskola énekkara is. Radnóti Tamás, a Szeged megyei városi tanács művelődésügyi osztályának helyettes vezetője átnyújtotta

a nemrég elhunyt Erdélyi Mihály szegedi festőművész síremlék pályázat díjait. Két pályadíjat nyújtott át, egyiket Molnár Éva IV. éves, másikat Rákos Péter szintén IV. éves szobrászszakos hallgatónak. A négy munkajutalom díjazottai: Asztalos György, Szőnyi Endre, Zsiga Csaba III. éves és Návai Sándor IV. éves szobrász növendékek. Kivitelezésre Molnár Éva pályamunkáját fogadták el, s a síremlék felállítására a következő év első hónapjaiban kerül sor.

Választék-bővítés

A SZÖVÁRU forgalma a múlt évi 800 millióról az idén csaknem egymilliórd-százmillió forintra emelkedett. A szövetkezetek árubeszerző és értékesítő közös vállalata 1974-ben tovább kívánja szélesíteni választékát, s a hazai ipar termékein kívül növeli az import arányát is. Egyebek között kerékpárok, rádiók, porszívók, vasalók és más iparcikkek érkeznek a Szovjetunióból, sok iparcikket rendeltek az NDK-ból, Lengyelországból varrógépeket, lemezjátszókat, magnókat várnak.

Ülést tartott a KISZ szegedi bizottsága

Tegnap, pénteken délelőtt a szegedi Ifjúsági Ház nagytermében ülést tartott a KISZ Szeged városi bizottsága. Az írásbeli anyaghoz Lénárt Béla, a KISZ Szeged városi bizottságának titkára fűzött szóbeli kiegészítést, melyben ismertette a KISZ Központi Bizottsága legutóbbi ülésének anyagát is. A KISZ városi bizottságának ez évi, utolsó ülésén meghatározták az 1974. évi feladatokat. Három fő akció köré csoportosul a város KISZ-alapszervezeteinek jövő évi munkája. A forra-

Aczél György hazaérkezett Moszkvából

Pénteken hazaérkezett Moszkvából Aczél György, a Politikai Bizottság tagja, a Központi Bizottság titkára és Gyenes András, a KB külügyi osztályának vezetője, akik a Magyar Szocialista Munkáspárt képviselőjeként részt vettek a szocialista országok testvérpártjainak az ideológiai együttműködés kérdéseivel foglalkozó értekezletén. (MTI)

Képernyő

Liebmann Béla felvétele Zahar Bolsakov (P. Veljaminov) és Tatjana (T. Loginova) *Az árnyak déiben tűnnek el* című filmből

sokszereplős műfigurái között mindenestre különbséget kell tenni aszerint, hogy melyik az eredeti, mesteri emberábrázolás példája, és melyik a színész munkája által emberszabásúvá tereztett. Az előbbiekhöz tartozik *Frol*, a megtestesült emberi határozatlanság. Ennek a — nem is egészen sodródó — típusnak tenger szenvedés kell ahhoz, hogy egyszer a „jó arcával” tudjon fordulni a világ felé. Ide tartozik *Pisztymea*, a hajdani kétes, úri dicsőségéből gyökeresen más világba csöppent okos-gonosz aszszony, akit valahol mégis a legmélyebb korlátoltság tesz a legkérelhetetlenebb ellenforradalmárrá. Ide sorolhatjuk férjét *Usztjint*, és az egész életében Marját sirató *Anyisztint*. Zahar Bolsakov alakját viszont Pjotr Veljaminov művészete mentette hozzánk közel álló főszereplővé, megközelíthetetlen, piedesztálra tett pozitív hősből formáltá rokonszenves, mély megértésünket és együttérzésünket kiváltó emberré. Ugyancsak rendkívüli színészi feladatokat hordozott a már említett *Usztjin*, illetve *Anyisztin* figurája is, sajnos a meglehetősen és egyformán nagy szakállak és

bajuszok megakadályozták a megformálók művészetének csillogtatását.

Mesészerűvé pedig az alkotók (rendező: Vlagyimir Krasznopolszkij és Valerij Uszkov) által választott kifejezőmód tette a filmet. A hangulatot festő epizódokkal tarkított, szigorú időrendet tartó epika nem tudta teljesen felerősíteni és tartósítani a drámai helyzetek hatását. Az ilyen — pedig elég sűrűn adódó — szituációkat mintha ellensúlyozni kívánták volna a más szereplőkre, más helyzetekre váltó képsorok.

Ma, szombaton este Gózon Gyulát mutatja be a Színházmúzeum soron következő adása, majd Csák Gyula kalauzál bennünket a téli könyvvásárra megjelent művek között. Holnap, vasárnap este osztrák zenés filmvígjáték kerül a képernyőre, a címe: *A fekete ló*. Késő este láthatjuk a *Csuhraj*-rendezte filmek közül a *Volt egyszer egy öregember...* címűt. Az ünnepi műsorban a Jókai Mór regényéből készült *Es mégis mozog a föld* című tévéjátékot három részben, hétfőn, kedden és szerdán este közvetíti a tévé.

S. E.

Új buszok a forgalomban

A napokban érkezett meg Szegedre tíz új, Ikarusz-255-ös autóbusz. A távolsági vonalakra szánt modern járművek mindegyike több mint egymillió forintba került. A 192 lóerős Rába—MAN motorral működő, 47 férőhelyes kocsik mátol kezdve már részt vesznek az ünnepi forgalomban.

Pihenő a várfürdőben

Minden eddiginél több vendéget fogadott az idén a gyulai várfürdő. Eddig csaknem hétszázezeren keresték már fel a további bővítés előtt álló kellemes vízühelyet. Mintegy kétfélmillió forintos költséggel téli pihenőt építenek, hogy a vendégek a fürdőzés utáni órákat kulturált, szép környezetben tölthessék.

Új óvoda Szegeden

Tegnap, péntek délelőtt Szegeden, a Kossuth Lajos sugárút 35. szám alatt megkezdte a Szegedi Orvostudományi Egyetem új óvodájának műszaki átadását.

A volt orvosi biológiai intézet épületét 1 millió 800 ezer forintot beruházással alakították át gyermekintézménnyé. Az egyetem dolgozói, hallgatói jelentős összegű társadalmi munkával, közel 1 millió forinttal járultak hozzá a létrehozáshoz. Szabad szombatokon, kom-

munistá vasárnapokon orvosok, karbantartók, ápolók és egyetemisták dolgoztak, hogy minél előbb birtokukba vehessék a kis tulajdonosok a tágas, napfényes óvodát.

Három foglalkoztató terem, közös ebédlő, előszoba, fürdőszoba áll a 75 kisgyermek rendelkezésére, de csak január közepétől. Egyelőre ugyanis személyi okok miatt az óvoda kapui zárva maradtak.